

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 17.

V Ljubljani, petek dne 3. avgusta 1917.

Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

O naših narodnih problemih.

V.

Moderno industrijo je ustvaril izum stroja. Stroji so uvedli strojno delo. Strojna produkcija je družabno razliko med ljudmi poglobila in razširila. Človek je postal volk svojemu bližnjemu. Delavski človek je izgubil svojo nekdanjo družabno vrednost in spoštovanje. Bil je ponižan; njegovo dostojanstvo je razpadlo v nič.

Moderna industrija, ki je zavladala na svetovnem trgu, je med Slovenci v prvi vrsti uničila domačo obrt. —

„Slovenec, glej, tvoja zemlja je zdrava.
Za pridne nje lega najprava . . .

Ruda, kupčija, tebe rede . . .

je zapel ob svojem času Valentin Vodnik. Resnica njegove dobe se je izpremenila v pravljico.

Pred sto leti se je slovensko ljudstvo preživljalo ne le od poljedelstva, ampak tudi od domače obrti in trgovine. Daleč po svetu so kupčevali Slovenci s svojimi obrtnimi izdelki. Skoraj v vsaki vasi so se pečali s kakšno obrtjo. Tu so žgali lonce in ilovno posodo, tam so izdelovali rešeta in leseno robo. Tu so žeblijarili, tam so vezli čipke. Tu je cvetela žgarjekuha, tam so varili pivo. Tu so čevljarili, tam kolarili. Tu so kovali kosé, tam so kamnarili. Tu so kováčili, tam so usnjarili. Tu so bili doma tesarji, tam zidarji. V tej vasi so živeli se-

kači, v oni vozniki. Tu so smoljarili, tam so klesali oslé. Tu so kopali rudo, tam so imeli plavže.

Kamor si pogledal, si videl poljedelca, ki se je pečal s to ali ono obrtjo. Svoje obrtne izdelke so vozili v daljne kraje, tam so kupčevali z njimi in prinašali domov denar ali blago.

Danes je ta domača industrija ali sploh izginila, ali pa gre z njo h koncu. Velika strojna industrija jo je uničila; njene izdelke je kot manj vredne in predrage do malega izrinila s trga. Naš poljedelec je izgubil nekdanji zaslužek, ki mu ga je dajala domača obrt. Gospodarsko je shiral; prijel je za popotno palico in šel na tuje, kjer se je udingal kot delavec v velikih obratih.

Stroji izdelujejo danes take in podobne izdelke. Kapitalist se okorišča z njimi. Človek more delati s tolikšnim številom delavskega orodja, kolikor premorejo njegovi telesni organi. Moderni orodni stroj je odpravil to zapreko. Spočetka je bil človek gonilna sila stroja. Pozneje je parni stroj prevzel tudi ta posel. Parni stroj goni s pomočjo transmisijekega mehanizma več orodnih strojev hkrati. Tako so nastali različni strojni sistemi, ki so obrtno produkcijo neverjetno povzdignili in olajšali. K temu se je pridružila še okolnost, da stroj sicer rabi delavca, ki mu střeže, toda ne več — tudi v dotični stroki izučena delavca. Izum stružnice je omogočil, da tudi stroje, ki se jih rabi za produkcijo, izdelujejo posebni, v ta namen konstruirani stroji. S tem je vsa obrtna produkcija dobila drugo lice. Kar je obrtnik na svojem domu izdelal s trudom v dolgem času, to izdelava dandanes stroj v nekaj urah. Kar je na priliko izdelal en tkalec v enem letu ob 14 urnem delavniku, to izvrši danes en delavec s pomočjo stroja ob 10 urnem delavniku v treh dneh. Poleg tega so strojni izdelki vsaj navidezno lepši; ker so tudi cenejši, so z lehkoto trgovsko ubili nekdanje ročne izdelke vaških in trških obrtnikov.

LISTEK.

A. P.

Križ na morski pečini.

(Dalje.)

Ko priveslam iz zaliva, vidim, da so se valčki razvrstili; kolona za kolono prihaja mimo čolna. Veslo s težavo reže valovje, ki je tako gosto, nekako maščobno, da moram porabiti vso moč mišičevja. Marinč na pol sedi, na pol leži, glava mu visi iz čolna, z očmi pa brodari med hitečimi vrstami valčkov.

„Veslaj bolj na levo!“ — mi ukaže. Veter takoj razbije njegov doneči glas kot bi ga pogoltnil. Nad nama se še vedno blešči kos sinjega neba, solnce pa se je že skrilo za oblake, ki se razlezujejo od zapada proti vzhodu. Solnčni žarek izza oblaka zariše svetli, srebrni pas po morju. Vržem desno veslo v čoln, krepkeje delam z levico in čoln počasi zapleše v polkrogu.

„Sedaj zaveslaj z obema rokama hkratu!“ — me poučuje Marinč kot otroka. Svoje majhne, sinje oči strije pod vzbočenim čelom in košatimi obrvmi. Poteze obraza mu okamene, raskava in rjava koža se mu napne na koščenih licih. Nepremično strmi v vodo. Potem njegov obraz zopet oživi, globoko pogreznene oči se zablisejo, usta pa se mu potegnejo v zadovoljen smehljaj. Njegove dalekosežne oči so našle, kar je bil iskal — košček pluta na vodi. Preneham veslati, oziram se po vodi, toda pogled mi je prekratek in premalo bister, da bi opazil znamenje, ki mi ga kaže Marinč.

„Zaveslaj na desno!“ zakriči in iztega roko po vodi. Vzgne se preko čolna, da se nagne na stran in nekoliko pogrezne. Radovedni valčki prašnejo v čoln in se razlijo Marinču po nogah. On pa se ne meni za njihovo hudomušnost, temveč hitro vleče vrv iz vode. Od vode zmehčana vrv se v čolnu vije v kolobar; okolo njega se nabira luža slane vode. Končno se prikaže nad vodo nastavnik, spleten iz železne žice. Marinč sikne krepko kletvico, obledele oči se

mu privijó izpod čela in topo zre v prazni nastavnik.

„Plen je ukraden“ — reče — „ali pa so se ribe preselile. Vrag jih nesi! Gorje tatu, ako ga zasačim jaz!“ — Ozira se po morju, si izmiva roke in grbanči kožo na čelu. — „Poskusim še enkrat!“ — In zopet roma nastavnik s svojo priprosto vado na dno morja.

„Hoj — poženi!“

S težavo odrivam nemirno vodo in rinenem čoln dalje. Roke mi strdó, v mišičevju me zbađa kakor bi imel šivanke v mesu. Od juga je zapihal vroč veter, žge mi v obraz in suši nadležni pôt. Zopet vrtim čoln, zakaj Marinč pravi, da sva drugi nastavnik že prešla.

„Luka, kako veš, kje leži?“ — ga vprašam. — „Po čem se ravnaš?“

On me pogleda, se mi začudi in veselo zasmije.

„Saj si bil poleg, ko sem jih bil položil!“

„Seveda sem bil! Toda jaz bi jih ne našel nikoli več!“

==== Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne. ====

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Franč škanska nica štev. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrlet leta K 750, za mesec K 250. Za Nemčijo celo leto K 3360, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

nega pomena. Ne pride li glede teh zahtev do sporazuma med narodi, potem spada zadeva itak pred forum drugih činiteljev". — O stališču, ki naj ga zavzema Jugoslovanski klub napram bodoči vladi, izjavlja izvrševalni odbor: „Vlado, ki bi imela nalogo izvesti ustavno reformo, bi Jugoslovanski klub mogel podpirati le tedaj, ako ministrstvo vzprejme programatično izjavo Jugoslovanskega kluba od 30. maja t. l., tembolj ker je bil klub tega dne slovesno izjavil, da se le z v deklaraciji označenimi pogoji udeležiti delovanja v državnem zboru“.

— **Delovna večina v avstrijskem parlamentu.** Graška „Tagespošta“ poroča, da je delovna večina v avstrijskem parlamentu že zagotovljena. V njej bodo sledeče skupine: Nacionalverband in krščansko socialna zveza tvorita središče; priklonijo se najbrže še Jugoslovani, Ukrajinci, češki socialni demokratje in češki klerikalci. „Tagespošta“ trdi, da se pripravlja „Burgfrieden“ tudi z nemškimi socialnimi demokrati, čeprav zaenkrat odklanjajo aktivno sodelovanje pri delovni večini. Ta delovna večina bi štela okolo 300 glasov. Na Poljake ne računa vlada.

— **Proti dualizmu in za ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov** je govoril v hrvaškem saboru poslanec dr. Budisavljevič pri razpravi o nagodbi z Ogrsko. Izjavlja se proti nagodbi in pravi, da je nagodbena politika prinesla samo neuspehe. Kraljevina Hrvatska naj ničesar ne pričakuje od demokratskih elementov na Ogrskem. Govori proti dualizmu in pravi, da v slučaju povečane Hrvatske ne bi prenehal boj med njo in Ogrsko. Tudi če dobi Hrvatska finančno samostojnost, ne bi bil spor rešen. Istra in Slovenci bi bili izročeni Nemcem. Slovenci so narod politično zaveden, a gospodarsko in finančno močan. Zato da morajo zahtevati z njimi združitev. Cilj severnih in južnih Slovanov je osvoboditev in rušenje dualizma. Srbi so se vedno borili za pravice Hrvatske. Pozdravlja historično izjavo Starčevićeve stranke prava, ki je omogočila Srbom, da se postavijo na protinagodbeno stališče. Zaradi tega sta prišla on in Valerijan Pribičević do zaključka, da se pridružita Starčevićevi stranki prava, ki zahteva, da se združijo vsi Hrvati, Srbi in Slovenci v ono celoto v okvirju monarhije. Prepričan je, da bo ves srbski narod za to. Ko se to dogodi, potem se bodo združili vsi Hrvati, Srbi in Slovenci v eno falango s klicem: „Proč z nagodbo! Živela svobodna Hrvatska!“ Zaradi tega bosta on in Valerijan Pribičević glasovala proti indemniteti.

— **Jugoslovani in Čehi.** V 5. številki „Česká Demokracie“ piše E. Šimek v članku „Čehi, Jugoslovani, Poljaki, Rusini in

Rusi“ o politiki jugoslovanske demokracije to le: „Izmed avstrijskih Slovanov so poizkušali samo Jugoslovani vplivati na smer češke politike in to na kvarni način. V gotovem času so bile jugoslovanske sanje, da se ujedinijo vsa jugoslovanska — srbska, hrvatska in slovenska — ozemlja v eno samo samostojno državo. To je bilo v dobi, ko je bila ideja samostojne jugoslovanske države med Jugoslovani silnejša kot sovražnost proti Italijanom, ki je dosegla sedaj vrhunec in določa smer jugoslovanski politiki. Jugoslovonom še ni nihče dejal, kdo bi bil tudi k tem avtoriziran, kaj se zgodi s Trstom in z Adrijo — v ostalem je i ta stvar vprašanje nadaljnjega naravnega razvoja — ali njim zadostuje dunajsko strašilo, da jih potlači na tla dunajske pozitivne politike. In ker za to pozitivno politiko, ki je v resnici le rešilna akcija za Dunaj, Jugoslovani sami ne zadostujejo, so prevzeli — bolestno je to konstatirati — vlogo agitatorjev, agentov za to akcijo pri drugih slovanskih narodih, zlasti pri Čehih. Jugoslovani vidijo že svojo avtonomno državo, sestavljeno iz jugoslovanskih in ogrskih ozemelj, iz Srbske in Črne gore in tvorečo del velike Avstrije, in na tej podlagi podpirajo vse dunajske akcije, ker vidijo samo v uresničenju tega načrta možnost rešitve Trsta in Adrije za jugoslovanski živelj. **Alli Jugoslovani pozabljajo, da bodo te države definitivno istotako razrešene po vojni na mirovni konferenci; pozabljajo dalje, da jim za rešitev manjka eden — vsekakor zelo važen predpogoj: Diktirati ali vsaj določiti mirovne pogoje.**

— **Srbija.** Pred kratkim je bilo čitati po listih kratke novice o novem Pašičevem ministrstvu, o preselitvi srbske vlade s Krfa v Solun in o končni zmagi vlade nad „Črno roko“. Črna roka se imenujejo v Srbiji politične organizacije častnikov in vojaških dostojanstvenikov. Armadno vodstvo je bilo v njeni roki. Po narodni nesreči, ki se je bila končala v Albaniji, se je razvnel med „Črno roko“ in vlado ljut boj, ki je končal s tem, da je bila „Črna roka“ odstranjena iz armadnega poveljstva. Ali ti so se hoteli maščevati in sicer so letos spomladi poizkusili atentat na Petra in Aleksandra, ki se je pa ponesrečil in atentatorje so deloma zaprli, deloma ustrelili. To priliko je porabil Pašič, da oslabi svoje nasprotnike „Črno roko“ in mladoradikalce, njene zaveznike. Na Krfu je sklical Jugoslovanski odbor t. j. voditelje propagande za ujedinjenje in osamosvojitve vseh Jugoslovancev. Takrat je stopila srbska vlada prvič v direkten stik z zastopniki ostalih jugoslovanskih plemen, Hrvatov, avstrijskih Srbov in Slovencev (dr. Jedlowski, dr. Gregorin, Supilo, dr. Trumbić, dr. Hinkovič). V svoj kabinet je potem poklical Stojana Protića kot zastopnika Hrvatov in Slovencev. Stališče Pašiča in mladoradikalcev glede obsega bodoče Srbije je ponekod različno. Pašič zahteva in se trudi, da doseže pri vseh aliiranih vladah, da bi obsegala bodoča Velika Srbija vsa ozemlja, na katerih bivaje Srbi, Hrvati in Slovenci, torej razen Srbije, Makedonije, Črne gore tudi Dalmacijo, Bosno, Hercegovino, Slavonijo, Banat in slovenske dežele. Mladoradikalci hočejo isto, ali dajejo gotove koncesije Italiji (v Dalmaciji in Istri) in Ogrom (v Banatu).

— **Nemčija in Švica.** Švica je v pogajanjih z Nemčijo, da dobi od nje premog in železo, ker tega ne more dobiti drugod. Švicarski zvezni svet je pripravljen, da napravi novo pogodbo z Nemčijo. Švica dobi le tedaj sirovine iz Nemčije, če jej da precej visoko posojilo.

— **Rusija in revizija vojnih ciljev** Pariški listi poročajo iz Petrograda, da je podal ruski minister za zunanje zadeve petrogradskim poslanikom entente izjavo, da se odreka ruska vlada zahtevani konferenci o reviziji vojnih ciljev, ker priznava, da bi javno mnenje napačno tolmačilo to konferenco.

— **Volitve na Ruskem.** Iz Petrograda poročajo: Prvič se zgodi v zgodovini Rusije, da bodo volili čez nekaj mesecev ruski vojaki in mornarji in poslali svoje zastopnike v ustavodajalni zbor. Na vseh frontah so se konstituirali že volilni odbori. Le oni vojaki in mornarji nimajo volilne pravice, ki so se težko pregrešili zoper kazenski zakon.

— **Ruski „Djen“ o mirovni resoluciji nemškega državnega zbora.** Preko Stockholma poročajo „Frankfurter-Zeitung“: „Djen“ od 17. julija piše: Nemški delavski razred ne kaže nobene delavnosti. Če se kriza v Nemčiji še dalje vleče, je pa mogoče, da pride v nemški proletariat gibanje. Potem se ovržejo mogoče prekanjen načrti nemške buržvazije in Scheidemani novi proračuni. V zvezi z reaktorci igra cesar Viljem fino igro, ker namreč popušča kot pruski kralj v vprašanju volilne pravice, pa si s tem utrjuje stališče kot nemški cesar. Nadomestitev Bethmanna z Michaelisom pomenja zmago aneksionistov.

— **Preosnova ruskega kabineta.** Kadeti so v pogajanjih z začasno rusko vlado za preosnovo kabineta in zahtevajo, da odstopijo ministri, ki stoje sedaj v ospredju. Pogajanja potekajo ugodno in se nadaljujejo, ko se vrne Kerenski s fronte.

— **Začasna ruska vlada** je prevzela vrhovno armadno poveljstvo.

— **Obtožbe proti Leninovcem.** Iz Petrograda poročajo „Times“: Ruski listi priobčujejo številna razkritja o zvezah med Leninovci in nemškimi agenti, ruskimi monarhisti in z antisemitično zvezo. Pri vojaki, ki so se udeleževali Leninovih demonstracij, so našli velike vsote denarja, dostikrat do 100 rubljev. Maksimalisti se ne smejo več prikazati. Listi pravijo, da postopa sovjet premilo napram maksimalistom. Sovjet razglasa, da bodo krivci ostro kaznovani.

— **Angleški minister za zunanje zadeve,** lord Balfour, je podal pri razpravi o zunanji politiki obširno izjavo. Rekel je, da se je začela razprava s pretresanjem vprašanja, po katerih metodah se naj postopa z Avstro-Ogrsko. Minister je rekel: Mi želimo, da bi prišli narodi, iz katerih je sestavljena Avstro-Ogrska, v položaj, da stoji na lastnih nogah, razvijajo svojo civilizacijo in določijo pot, po kateri naj gre njih razvoj. To je splošni princip. Sedanji čas ni tak, da bi se minister zunanjih del bavil z mirovnimi razmotrivanji. Kakor vsakdo, smo mislili tudi mi, vstopivši v vojno, glavno na to, da branimo Belgijo in preprečimo, da bi bila Francija pred našimi očmi razbita. To nas je peljalo v vojno in še mislili nismo na velike probleme, ki so se pokazali tekom vojne. Mi nismo stopili iz samopridnih nagibov v vojno. Zopet in zopet slišimo frazo „nikake imperialistične politike, nikake vojne odškodnine.“ Nismo šli v vajno zaradi imperialističnih ciljev in ne da bi dobili kako vojno odškodnino. Naš položaj je drugačen, kakor položaj naših zaveznikov in že zato, ker noben angleški državnik ne misli na kako pridobitev na evropskem ozemlju. To nam daje proti Ameriki posebno stališče, ki ga drugi vojskujajoči se narodi nimajo. Če se bo po tej vojni zboljšal evropski zemljevid, potem želimo, da bi bil novi zemljevid trajnejši, nego so bili drugi, ki so jih določili kongresi. Ali more kdo dvomiti, da je povrnitev Franciji pred 40 leti siloma vzetega ozemlja potrebna prememba? Kako bo ravnovesje, če pride do resnih razprav o miru, ne bo odvisno le od špe-

Odkritosrčno se mi hrohta in razkazuje svoje močno, počrnelo zobovje.

„Hohoho!“ — se vije.

„Povej!“ — silim jaz.

„Ti ne poznaš morja, — to je moja skrivnost! Jaz sem se tu rodil in tu živel; to naše morje sem že tisočkrat preiskal in prebrodil. Hoho!“

Drugi nastavnik je teži. Luka se zadovoljno nasmehlja, oči se mu iskre ko gleda plen. Vjete ribe so prestrašene, zaganjajo se v žico, besno bijejo z repi. Luka potehta vsako posebej, potem jo vrže v čoln. Tu se ribe umire, topo naju gledajo s svojimi lepimi, a brezizraznimi očmi. Z odprtimi ustmi iščejo vodo, nemirno potrkavajo z repi po mokrih deskah. Končno se vznemirijo in se mečejo kvišku.

„Ubij jih!“ — mi veli Marinč.

„Ubogam ga; ubijem drugo za drugo. Luka je med tem položil novo vado v nastavnik in se ljubeznivo smehlja, ko ga znova spušča v morje.

(Dalje prih.)

kulacij in želj posameznikov, nego od želj teh in onih narodov. Nemogoče je povedati zanesljivo, kako in v kaki obliki bo cilj onih moči oblikoval usodo človeštva. Želimo mir ravno tako resno, kakor druge države, a mir, ki naj sloni na povečani narodni moraliteti, ki naj nepotrebno kršenje miru proglasi za zločin, mir, ki ukrene take politične uredbe v Evropi, da bo težko motiti mir. Kako naj se doseže ta cilj? Kako naj postopamo z velikimi, starimi monarhijami, kakor je Avstro-Ogrska? Kako bosta Avstro-Ogrska in Nemčija rešili svoje notranje probleme, ki jih morata rešiti sami in nihče drugi. Končno je minister izjavil, da evropski mir ne bo zagotovljen, dokler se Nemčija glede komercialnih in političnih interesov ne postavi na nivo Združenih držav Velike Britanije. Pri daljni razpravi je poslanec Snowden trdil, da v francoski armadi nočejo vojaki več ubogati in se je bati revolucije, ter je zahteval, naj se vojna zdaj takoj konča.

— **Lloyd George o delu Anglije za vojno.** Pred svojim odhodom iz Pariza je poklical angleški premier k sebi zastopnike pariškega novinarstva, katerim je podal te podatke: Velika Britanija je postala središče uvoza in preskrbovanja aliirancev. Anglija razpolaga danes z armado pet do pet in pol milijonov, razen tega s pol milijona ladijskih posadk in z enim milijonom kolonialnih čet, skupaj torej okoli sedem milijonov mož. Aliirancem je postavila na razpolago skoro dva milijona ton trgovskega ladjevja. V angleških rudnikih dela en milijon mož. Mirno se lahko trdi, da v Angliji danes ni najti več privatne industrije razen kmetijskih obratov. Uspehi podmorskih čolnov v aprilu so bili vidno alarmirujoči. Ako bi bile ostale potopitve i v sledečih mesecih na enaki višini, tedaj bi bili pravilni računi nemške vlade in Anglija bi bila na kolenih, ker je bila takrat popolnoma navezana na prekomorski dovoz. Medtem pa so se zmanjšali uspehi podmorskih čolnov, vsaka nevarnost je izginila. Veliko Britanijo ni več možno prisiliti z gladom, njene potrebe so krite in obrambna sredstva proti torpediranju so silno učinkovita. Vsakdanja povprečna izguba na ladijskem prostoru zaostaja i v zadnjem času daleč za povprečjem meseca aprila. Angleške ladjedelnice so od začetka vojne sem postavile 682 ladij, med njimi 20 dridnovtov in sedaj leži v ladjedelnicah 668 ladij. Rusija je pripravila Nemčiji v zadnjih dneh veselo presenečenje, prihodnji dnevi prineso sovražnikom zopet presenečenja ali tokrat neprijetna. (Berliner Tagblatt št. 382.)

— **Sklepi konferenc aliirancev v Parizu.** „Berliner Tageblatt“ poroča iz Zeneve: Iz vseh dosedanjih poročil o pariški konferenci je jasno le to, da se aliiranci nočejo baviti z mirovno resolucijo nemškega državnega zbora. Sklepna resolucija pariške konference „odločeni smo, da odložimo orožje šele tedaj, kadar onemogočimo ponovitev nemškega napada“ se podrobno razloži šele na veliki konferenci o vojnih ciljih v avgustu. Aliiranci naglašajo, da nima ententa osvojevalnih namenov. „Matin“ piše: „Mirovna formula konference je odgovor na resolucijo „rajhstaga“ in na avstro-ogrsko izjavo. Naši vojni cilji so, da stremimo po trajnem miru s trdno voljo, da onemogočimo nov napad. Mi nimamo nikakršnih častihlepnih osvojevalnih poženj, sanjamo le o tem, dati bodočim rodovom mir, varen vsake kalitve. Oni dan, ko ne bodo mogli Nemčija in njeni zavezniki ne moralčno ne materielno več napasti mirnih narodov, bomo dejali: Naša naloga je dovršena.“ Značilen je komentar „Tempa“, ki razlaga mirovno resolucijo nemškega državnega zbora kot izzivanje. Državni zbor je sprejel Mihaelisova izvajanja o zavarovanju nemških mej in zavarovanju

svetovno gospodarske svobode z demonstrativnim odobravanjem. „Iz tega sklepa“ pravi „Tempa“, „da odobruje takozvana pacifistična in protianeksionistična večina „rajhstaga“ vojni in aneksionistični program, ki ga je očrtal Mihaelis. „Journal des Débats“ pravi, da ni mogla rešiti pariška konferenca eno najvažnejših programnih točk, namreč, da ni odstranila italijansko-grškega tekmovanja v Epiru.

— **Amerika in izvoz v nevtralne države.** Izvozni svet v Washingtonu je prisilil 60 holandskih ladij v nujorskem pristanišču, da so izložile svoje blago. Žito, ki so ga imele, je bilo namenjeno za Nemčijo in sicer v zamenjavo z blagom, ki ga Holandska ne more dobiti drugeje kakor iz Nemčije.

Dnevne beležke.

— **Pomanjkanje vode.** Pišejo nam: V Hradskega vasi (Pod Golovcem) še danes nimamo vodovoda, akoravno smo tako srečni, da spadamo pod mesto. Čez Grubarjev kanal so pač napeljane cevi in z malimi stroški bi se jih dalo podaljšati na odsek med dolenskim in štepanskim mostom, da tako dobe stanovalci zdravo pitno vodo. Več oseb je že obolelo, ker uživajo vodo iz jarkov, ki se stekajo iz Golovca. Studentev ni in javnih vodnjakov tudi ne. Ali naj pijemo vodo iz Grubarjevega kanala? Vsaka gorska vas ima že vodovod in tudi mi imamo pravico do njega čeprav „Pod Golovcem“ ni „Villenviertel“. **Ako že nimamo kruha, dajte nam vsaj vodo!**

— **Shod kovinarjev na Jesenicah** bo v nedeljo 5. avgusta, ob pol desetih dopoldne pri Jelenu na Savi. Poroča sodrug Čobal iz Zagorja. Nihče naj ne manjka na shodu.

— **Novi nabori.** Črnovojnikove rojstvenih letnikov 1899, 1898 in 1897 vpokličejo k novim naborom. K naboru morajo priti vsi v teh letih rojeni črnovojniki (avstrijski in ogrski državljani in oni, ki se ne morejo izkazati s tujim državljanstvom) brez ozira na to, če so bili že na naboru ali ne in zlasti tudi tedaj, če so bili spoznani pri prejšnjih naborih že za sposobne za službo z orožjem, a so bili pri prezentaciji odpuščeni kot nesposobni. Izvzeti so od naborov: 1. Oni, ki že opravljajo kot črnovojniki aktivno vojaško službo; 2. oni, ki so bili že potrjeni, a so sedaj pravilno oproščeni in če niso bili med tem časom superarbitirani; 3. vojaški gazisti v pokoju in v razmerju izven službe; 4. oni, ki so vojaški invalidni oskrbi; 5. oni, ki so bili po 30. aprilu 1917 potom superarbitracije odpuščeni iz skupne armade ali deželne brambe ali so bili poslani kot črnovojniki na dopust; 6. vsi, ki imajo take telesne hibe, da so nesposobni za vojaško službo, razen epileptikov. Vsi obvezanci se morajo zglasiti med 6. in 11. avgustom na občinskem uradu, magistratu svojega prebivališča. Nabori bodo od 3. do 22. septembra 1917.

— **Navijalec cen pri drvah** je Lovrenc Kveder v Ljubljani, Poljanska cesta št. 19. Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani je bil obsojen na 48 ur in povrnitev sodnih stroškov, ker je zahteval za 1 kg drv 14 vin.

— **Navijalca cen v Gorenjih Vrelih** sta Josip in Antonija Zdenko. Prodajala sta ovčji sir po 12 in 16 kron kilogram. Gospa navijalka cen je obsojena na 5 dni zapore, poostrenga z enim postom, gospod profitar tudi na pet dni zapore in 200 K globe in povračilo sodnih stroškov.

— **Spored drugega gostovanja umetnikov kraljevskega hrvatskega gledališča iz Zagreba v Ljubljani v petek 3. avgusta.** Gostovanje kraljevskega hrvatskega gledališča iz Zagreba otvori jutri v petek 3. avgusta gledališki orkester z overturo iz opere „Ciganka“. Nato sledi komedija „Brivec iz Beriaccia“. Bilo bi škoda iz-

dati vsebino te enodejanke že sedaj, kajti njena največja vrlina, ki pride v poštev pri občinstvu, katero išče v gledališču zabave in tipično teatralnega užitka, je skrajna napetost dejanja. V odmoru svira gledališki orkester valček iz Eyslerjeve opere „To ali nobeno“. Prizor Coppeejev „Pred sudom“ (Štrajk kovarjev), je pretresljiva scena pred sodiščem z gosp. Ig. Borštnikom v vlogi morilca, ki se zagovarja radi umora, ki ga je izvršil v veliki razburjenosti. Že ta prizor sam bo privabil vsakega, ki pozna gosp. Borštnika, tega največjega jugoslov. karakternega igralca. Spominjamo se sličnih scen, v katerih smo ga videli na našem odru; vsakokrat nas je s svojo igro do solz ganil. — Gledališki orkester svira valček iz Eyslerjeve opere „Grof Toni“. Nato sledi Ivo conte Vojnoviča „Vizija“. „Vizija“ je drugo dejanje triptihona „Gospodja sa suncokretom“, delo slavnega hrvatskega pesnika Ivo conte Vojnoviča. „Gospodjo sa suncokretom“ so predstavljali ne samo v Zagrebu in po celi Hrvatski, ampak je tudi v Budimpešti doživela velik uspeh. Vizija „Vitale Malipiera“, mlad mornar, pride v London in tamkaj najde neko damo (g. Jovanka Jovanović), ki ga pelje v svoje stanovanje, kjer ga muči z ljubeznijo. Ko pa ponori za njo iz ljubezni, ona odide in ga zaklene v svoje stanovanje. Tu najde pod divanom mrliča s solnčnikom v roki, katerega je ona ubila, da si prilasti njegovo premoženje. Mornar je v nevarnosti da ga aretirajo kot morilca. Ves obupan razbije vrata in okno ter pobegne. S seboj pa vzame solnčnik iz mrličeve roke in se zakolne, da se bo maščeval, ako se še kdaj z njo sestane. — V odmoru gledališki orkester: — Smetana: Koračnica iz „Prodane neveste“. Zadnja točka: „Poljane smrti“ z gosp. Ig. Borštnikom. Umetniški užitek, ki nam ga nudi ta bogati spored, naše občinstvo gotovo ne bo prezrlo in bo tudi drugo gostovanje zagrebških umetnikov pozdravilo z obilnim obiskom. Vstopnice za drugo gostovanje hrvatskih umetnikov ki se prične jutri v petek točno ob pol 9. uri zvečer se prodajajo jutri v petek od 10. do 12. dopoldne in od pol 4. popoldne do pol 9. zvečer.

— **„Ženski svijet“.** Slovenska in hrvaška pisateljica, gospa Zofka Kveder-Demetrovičeva, prične izdajati s 1. septembrom mesečnik za kulturne, socialne in politične interese ženstva z imenom „Ženski svijet“. Urednica lista je gospa Kveder-Demetrovičeva in sprejema tudi prispevke v slovenskem jeziku. Naročnina stane za vse leto 16 K, za pol leta 8 K in za četrt leta 4 K, posamezna številka 1 K 50 vin. Naročnino sprejema gospa Demetrovičeva, Zagreb, Pantovčak 1/b. Vsem našim organizacijam priporočamo najtoplejše, da naroče list. Listu, o katerem pričakujemo, da bo urejevan v demokratičnem in najbolj naprednem duhu, želimo kar največ uspeha.

— **Omnibus-Notes.** Pod tem naslovom je izdala tvrdka J. Štoka priročno beležnico v žepnem formatu, ki jej je vsa razredba prirejena tako, da bo kaj dobro služila vsakomur, da se bo mogel v hipu prve potrebe sporazumevati na vsakdanjih poslih z ljudmi drugih jezikov. Ta beležnica vsebuje namreč kratek besednjak 6 jezikov — nemškega, madjarskega, slovenskega, češkega, poljskega in italijanskega — s kratkimi pogovori o najnujnejših vsakdanjih potrebščinah, kolokovno lestvico in koledarjem. Pridružena je tudi beležnica iz dobrega papirja in razne potrebne beležke. V prvi vrsti bo ta beležnica kaj dobro služila vojaštvu in vsem drugim, ki imajo posla z njim. Cena je 1 K 20 vin. — Predprodajalci dobe 25 od sto zaslužka.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Kako je bil Kerenski ranjen.

Vojni poročevalec „Berl. Tageblatta“ poroča iz svojega poročevalskega stana z dne 29. julija:

13. julija so mi pripovedovali, poljski in transamurski uhajajoči, ki sem jih izpraševal o vzrokih požara v Kozowi, da so se stekli infanteristi in artiljeristi do krvi, preden je začelo goreti mesto in da je bil ob tej priliki ranjen ministrski predsednik Kerenski. Vjeti ruski častniki so izpovedali, da prikriva Kerenski ta dogodek, ker so ga ranili lastni ljudje in zato tudi ni šel v zdravniško oskrbo. Njegovo stanje se je seveda zato poslabšalo; najbrže mu bodo morali odrezati roko, če sploh tudi to že ni prepozno za njegovo rešitev. Od ruskih častnikov sem tudi izvedel, da je bil odstavljen vrhovni poveljnik ruske južnozapadne fronte general Gutor. Gutor, potem poveljnik sedme armade, ki je bila razpuščena zaradi bojzaljivosti, Bjelkovič in še drugi generali bi bili morali priti pred vojno sodišče. Ko so odvzeli v zaporu Gutorju vse orožje in še sabljo, ga je to tako užalostilo, da se je obesil. Straža ga je odvezala in spravila zopet k sebi.

Aprovizacija.

Višje nakupne cene za žito. Urad za ljudsko prehrano razglasa cene za žito, ki jih plačuje vojni žitni prometni zavod za žetev 1917. Cene so višje od lanskih. Teh povišanih cen ne bodo občutili konsumenti pri moki in kruhu, tako zatrjuje urad za prehrano.

Ogrska in Avstrija. Novi predsednik ogrskega prehranjevalnega urada grof Hadik je povabil zastopnike časopisja in jim razvil svoj program. Med drugim je tudi dejal, da stori vse, kar je mogoče, da izboljša preskrbo civilnega prebivalstva v Avstriji. Seveda pa mora Avstrija priznati to požrtvovalnost in jej pomagati zlasti s premogom.

Vojna.

Iz avstrijskega vojnega poročevalskega stanu poročajo:

Naši prodirajo v Bukovini koncentrično, dasi se sovražnik zelo vztrajno brani. Napredujemo ne samo proti Černovicam, marveč tudi proti mestu Seretu in proti Radavški kotlini. Odpor Rusov podpira v Karpatih neugodno gorato ozemlje. Napada se težko; Rusi tam čete ojačujejo, a kljub temu smo med Seretom in Dnjestrom sovražnika skoraj povsod odbili. Med Dnjestrom in Prutom smo tudi napredovali tako, da je naše krilo že napredovalo čez višino Černovic. Ta pokret sicer Rusov ne bo prisilil, da bi zapustili mesto, a za bodoče operacije je ta pokret važen. Ako se nam posreči, da pridemo na griče pri Holodiših. Rusi Černovic ne bodo mogli več držati.

V dolini Casinu se je naša bojna črta zoper ustavila. Napade Rumunov smo popolnoma odbili.

Velika bitka na Flandrskem se je pričela. Bitka spada med najsilovitejše v upolnem vojnem letu, katero se nagiba h koncu. Z množicami, s kakršnimi se ni doslej na nobenem mestu te vojne nastopalo, tudi Brusilov ni na vzhodu s takimi silami nastopal; je napadel včeraj Anglež in Francoz z njimi na 25 km široki bojni črti med Nordschote in Warnetonom. Zasedovali so velik smoter: šlo jim je zato, da uničevalno udarijo po podmorskih čolnih, ki s flanderske obali izpodkopujejo pomorsko gospodarstvo Anglije. Tesno zgoščeni napadalni va-

lovi strjenih divizij so sledili eden za drugim. V boj je poseglo veliko oklopih voz in kavalerijskih čet. S strašno silo je vdrl sovražnik po 14 dnevem topniškem boju, ki se je zgodaj zjutraj 31. julija zvišal v bobneči ogenj, v naš obrambni odsek. V nekaterih odsekih je z navalom prišel čez naše udrtinske postojanke, ki se nahajajo v črtah in je pridobil na nekaterih mestih začasno precej tal. S krepkimi protinapadi so planile naše rezerve na sovražnika in ga iztisnile z ljutimi pobliznimi boji, ki so trajali cel dan, iz našega bojnega odseka ali pa v najprednejše polje udrtin. Severno in severovzhodno od Yperna leži polje udrtin, ki ga drži sovražnik nižje. Bixschote tam niso mogli trajno držati.

Zvečer je pričel sovražnik zopet na široki bojni črti napadati, a boji niso mogli nagniti sovražniku v korist: napadi so se izjalovili pred našo iznova urejeno bojno črto.

Naše čete poročajo o visokih, krvavih izgubah sovražnika, ki se ni na nobene žrtve oziral.

Sijajna hrabrost in napadalna moč naše pehote in pionirjev, strojnih pušk in metalcev min, drznost letalcev in najzvestejše izpolnjevanje dolžnosti poizvedovalnih čet in pomožnega orožja, posebno tudi smoteno, mirno vodstvo nam z gotovostjo jamčijo, da se bo zaključil dan bitke nam v korist. Z velikim ponosom na to, kar so storili, kakor tudi glede na dosežen veliki uspeh, katerega so deležne vse države in rodovi nemške države, pričakujejo voditelji in čete z zaupanjem nadaljnih bojev.

Armada skupina nemškega prestolonaslednika.

Francozi so izčrpavali na Chemin des Dames iznova svoje moči v štirikratnem navalu na naše postojanke od Filaina, ki smo jih popolnoma držali.

V boju preizkušena vestfalska 13. pehotna divizija je zadala vzhodno tam sovražniku zopet znaten poraz. Polki so sveže napadli po kratkem uničevalnem pripravljalnem ognju in iztrgali Francozom jarke na visoki planoti južno od sedla La Bo-

velle. Ujeli smo nad 1500 mož; veliko od teh so jih privedle naskakovalne čete iz bitke severovzhodno od Trayora. Sovražnik je pričel s protinapadi šele zvečer, a smo jih v doseženih črtah odbili.

Hrabri badenski polki so vzeli z naskokom na zahodnem bregu Moze postojanko, ki jo je bil pred kratkim vzel sovražnik na obeh straneh ceste Malencourt-Esnes. Francoze smo tam vrgli nad 2 km široko in 700 m globoko. Vjeli smo nad 500 mož.

Omnibus - Notes

je z ozirom na sedanje čase, ko je ljudstvo vseh jezikov raztreseno križem vseh avstrijskih dežel, gotovo najbolj praktična beležnica za vojake in civiliste, ker vsebuje besednjak in kratke pogovore v šestih jezikih: nemškega, madjarskega, slovenskega, češkega, poljskega in t'alijanskega.

Omnibus - Notes

je tisti pripomoček, s katerim se bo zamogel takoj vsakdo sporazumeti z ljudmi gornjih jezikov.

Cena K 1.20. Preprodajalci 25% popusta. Naroča se edinole pri tvrdki J. Stoka, Trst, ulica Molin piccolo 19.

Dobiva se v vseh knjigarnah in papirnicah.

Sprejmemo

vodilnega uradnika

v upravo našega časopisa. — Nastop takoj. Plača po dogovoru. — Oglasiti se je v uredništvu „Napreja“.

Vojna zveza konzumnih skladišč in konzumnih društev na Kranjskem

vabi tem potom

1. podjetja, ki so pod vojno dajatveno postavo na Kranjskem;
 2. vse one kranjske tvrdke, ki izdelujejo vojaške potrebščine, vse rudarske obrate na Kranjskem, četudi niso pod vojno dajatveno postavo ter vse tvrdke, ki so članice zveze avstrijskih industrijalcev, sekcija Kranjska;
 3. c. kr. vojaške zavode, ki so industrijalna podjetja in zaposlujejo civilno delavstvo;
 4. vsa državna podjetja ter
 5. vsa delavska konzumna društva,
- da se udeleže njenega

ustanovnega občnega zbora

ki bo dne 6. avgusta ob 10. dopoldne v knjižnični dvorani c. kr. deželne vlade kranjske.

DNEVNI RED:

1. Poročilo pripravljalnega odbora;
2. čitanje in odobritev pravil;
3. sprejem članov;
4. volitev načelstva (6 članov);
5. volitev nadzorstva ter
6. slučajnosti.

V Ljubljani, dne 26. julija 1927.

Za delavce in del konzumna društva:

Anton Kristan, Dr. J. E. Krek. **Jean Pollak,** tovarnar; **Mandi,** c. kr. inšpektor tob. tovarne.

Za podjetja:

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Cek-konto poštne hranilnice št. 45.156.